

CYFARFOD	Y CYNGOR LLAWN
DYDDIAD	12 Mai 2016
TEITL YR ADRODDIAD	Cydbwysedd Gwleidyddol Y Cyngor
PWRPAS	Adolygiad Blynyddol o Gydbwysedd Gwleidyddol y Cyngor
ARGYMHELLIAD	Dyrannu Seddau ar Bwyllgorau'r Cyngor
AWDUR	Geraint Owen, Pennaeth Gwasanaethau Democratiaidd

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Mae'r Cyngor wedi gweld cryn newidiadau i'r cydbwysedd gwleidyddol yn ystod 2015/16.
- 1.2 Yng nghyfarfod y Cyngor Llawn ar 3ydd o Fawrth, 2016 adroddwyd fod cydbwysedd gwleidyddol y Cyngor fel a ganlyn:

Plaid Cymru	39
Annibynnol	20
Llais Gwynedd	8
Llafur	5
Democratiaid Rhyddfrydol	2
Aelod Unigol	1
Cyfanswm	75

- 1.3 Mae'r cydbwysedd gwleidyddol yn parhau yn ddi-newid.

2. DYRANIAD Y SEDDAU AR BWYLLGORAU

- 2.1 I atgoffa'r aelodau, nodir yma'r pedair prif reol yn Neddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 ynglŷn â dyrannu seddau:
- 2.2 (a) Ni chaiff pob sedd ar bwyllgor ei dyrannu i'r un grŵp gwleidyddol;
- (b) Rhaid dyrannu mwyafrif y seddau ar bwyllgor i grŵp gwleidyddol os yw nifer y personau sy'n perthyn i'r grŵp yn fwyafrif o aelodau'r Cyngor;
- (c) Yn amodol ar baragraffau (a) a (b) uchod, bydd nifer y seddau ar y pwyllgorau cyffredin a ddyrennir i bob grŵp gwleidyddol yr un fath â'r nifer o'r holl seddau sydd gan aelodau'r grŵp hwnnw ar y Cyngor;
- (ch) Yn amodol ar baragraffau (a),(b) ac (c) uchod, bydd nifer y seddau ar bwyllgor a ddyrennir i bob grŵp gwleidyddol yr un gyfran o'r seddau ar y pwyllgor â'r nifer o seddau sydd gan aelodau'r grŵp hwnnw ar y Cyngor.
- 2.3 Er mwyn sicrhau y glynir wrth y rheolau hyn, mae'r Cyngor wedi bod yn ymdrin â phwyllgorau mewn blociau gwahanol yn y gorffennol. Mae hyn yn ei gwneud yn haws i sicrhau y glynir wrth reol (c) ym mharagraff 2.2 uchod hefyd.

3. CADEIRYDDIAETHAU AC IS-GADEIRYDDIAETHAU

- 3.1 Er mwyn ymateb i ofynion Mesur Llywodraeth Leol (2011) o ran dyrannu'r cadeiryddiaethau ac is-gadeiryddiaethau, rhennir y pwyllgorau i flocciau ar wahân.
- 3.2 Yn unol â gofynion adrannau 66-75 Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, mae'n ofynnol dyrannu cadeiryddiaethau'r pwyllgorau craffu er mwyn sicrhau, cyn belled ag y bo modd, fod cydbwysedd gwleidyddol yn cael ei adlewyrchu yn y cadeiryddiaethau hynny, a bod y grwpiau nad ydynt yn cael eu cynrychioli ar y weithrediaeth yn cael cyfran deg o'r cadeiryddiaethau.
- 3.3 Yr unig bwyllgorau y mae eu cadeiriau i'w dyrannu ar sail cydbwysedd gwleidyddol yw'r Pwyllgorau Craffu canlynol. Yn unol â chytundeb Grŵp Busnes y Cyngor, awgrymir dyrannu y cadeiryddiaethau fel a ganlyn i adlewyrchu'r arferiad i'r is-gadeiryddion gamu i'r gadeiryddiaeth yn naturiol:

Corfforaethol	Llais Gwynedd
Cymunedau	Plaid Cymru
Gwasanaethau	Annibynnol

- 3.4 Yn unol ag adran 83 o'r Mesur, ni chaiff cadeiryddiaeth y Pwyllgor Archwilio fod yn aelod o grŵp gwleidyddol sy'n cael ei gynrychioli ar y weithrediaeth.
- 3.5 Nid oes unrhyw ddarpariaeth statudol na chyfansoddiadol yn rheoli'r penodiadau i'r is-gadeiryddiaethau nac i gadeiryddiaethau gweddill y pwyllgorau (heblaw na chaiff aelod o'r weithrediaeth gadeirio'r Pwyllgor Trwyddedu).
- 3.6 Y pwyllgorau eu hunain fydd yn ethol eu cadeirydd yn yr achosion hyn yn amodol ar y rheolau gweithdrefn sy'n cyfyngu tymor Cadeirydd i ddwy flynedd. Y pwyllgorau craffu eu hunain fydd yn ethol yr is-gadeiryddiaethau.

4. ARGYMHELLIAD

4.1 Gofynnir i'r Cyngor:

- fabwysiadu'r dyraniad yn Atodiad A, sydd yn gyson â'r hyn a fabwysiadwyd ar 3ydd Mawrth 2016. Er mwyn cymeradwyo'r argymhelliad, a hynny oherwydd nad yw y rheolau'n cael eu gweithredu'n llawn, bydd yn rhaid i'r Cyngor eu cymeradwyo'n ddiwrthwynebiad (fel y gwnaethpwyd yn y gorffennol)
- ddirprwyo'r hawl i'r Pennaeth Gwasanaethau Democraataidd wneud penodiadau i'r pwyllgorau ar sail cydbwysedd gwleidyddol ac yn unol â dymuniadau'r grwpiau gwleidyddol
- mabwysiadu cadeiryddiaethau'r pwyllgorau craffu ar sail cydbwysedd gwleidyddol, fel a ganlyn:

Pwyllgor Craffu Corfforaethol	Llais Gwynedd
Pwyllgor Craffu Cymunedau	Plaid Cymru
Pwyllgor Craffu Gwasanaethau	Annibynnol

ATODIAD A

PWYLLGORAU CRAFFU

	Plaid Cymru	Annibynnol	Llais Gwynedd	Llafur	Democratiaid Rhyddfrydol	Aelod Unigol
Corfforaethol	9	5	2	1	1	
Cymunedau	10	5	1	1	1	
Gwasanaethau	10	4	2	1		1
Archwilio	10	5	2	1		

PWYLLGORAU ERAILL

	Plaid Cymru	Annibynnol	Llais Gwynedd	Llafur	Democratiaid Rhyddfrydol	Aelod Unigol
Gwasanaethau Democratiaeth	8	4	2	1		
Iaith	8	4	2	1		
Cynllunio	8	4	1	1	1	
Trwyddedu Canolog	8	5	2			
Apelau Cyflogaeth	3	1	1	1		1
Penodi Prif Swyddogion	8	4	1	1	1	

Nifer y seddau	82	41	16	9	4	2	154
-----------------------	-----------	-----------	-----------	----------	----------	----------	------------

	Plaid Cymru	Annibynnol	Llais Gwynedd	Llafur	Democratiaid Rhyddfrydol	Aelod Unigol
Pensiynau	3	2	0	1	1	
Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol	6	2	1	2		
Cydbwyllgor Addysg Anghenion Arbennig	3	2	1			1
Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd	4 (3 sedd ac un eilydd)	2	1	1		
CYSAG	4	2	1			

Cyfanswm y Seddau	102	51	20	13	5	3	194
--------------------------	------------	-----------	-----------	-----------	----------	----------	------------